

Aktionen mod de danske Jøder

Paa Tirsdag er det to Aar siden, at den bestialske Menneskejagt satte ind. - Hele Danmark stod bag sine jødiske Medborgere, og Tyskerne fik kun fat i en Brøkdel af dem

Ved PETER PETERSEN

Fire Datoer fra Besættelsestiden har brændt sig ind i det danske Folks Bevidsthed med sviende Smerte: Den 9. April, den 29. August, den 19. September og den 2. Oktober. De tre første har været omtalt og kommenteret fyldigt siden Tyskernes Kapitulation. I det følgende skal der forsøges at give et Billede af de uhyggelige og oprørende Begivenheder omkring Natten til den 2. Oktober 1943, da Tyskernes Jødeforfølgelse her i Landet satte ind med al sin sadistiske Brutalitet.

Takket være Sammenholdet i Befolkningen fik denne Forbrydelse mod vore jødiske Landsmænd ikke det forfærdende Omfang, som Tyskerne havde tænkt sig og haabet paa. Af de ca. 6000 Hel- og Halvjøder, som paa det Tidspunkt fandtes i Danmark, fik Gestapo kun fat i ca. 700. Resten lykkedes det at faa bragt i Sikkerhed i Sverige, hvor de sammen med de andre Tusinder af danske Flygtninge fandt et godt og gæstfrit Tilholdssted.

Efter 29. August regnede man med tysk Aktion mod Jøderne

Lige siden den tyske Besættelse af Danmark havde fundet Sted, var der flere Gange fremkommet Rygter om en Aktion mod Jøderne. Man vidste jo, hvorledes det var gaaet de jødiske Medborgere i Norge, Holland og Belgien for slet ikke at tale om Polen, saa hvorfor skulde man gøre en Undtagelse med Danmark. Hidtil havde det dog været falsk Alarm, og det kunde forklares med den særlige Stilling. Danmark indtog blandt de besatte Lande. Efter den 29. August var store Kredse her i Landet dog klar over, at nu vilde Jødeforfølgelsen ogsaa sætte ind her.

Ganske vist havde ledende Tyskere her i Landet saa sent som i Begyndelsen af September paa direkte Foranledning af danske Kredse erklæret, at der vilde ikke blive Tale om Jødeforfølgelse i Danmark. Vi havde dog efterhaanden faaet saa meget Kendskab til tyske Løfter, at vi var klar over den ringe Værdi, en saadan Forsikring havde. For Folk, som havde Lejlighed til paa nærmere Hold at følge Tyskernes Bevægelser, stod det da ogsaa klart, at noget var i Gære.

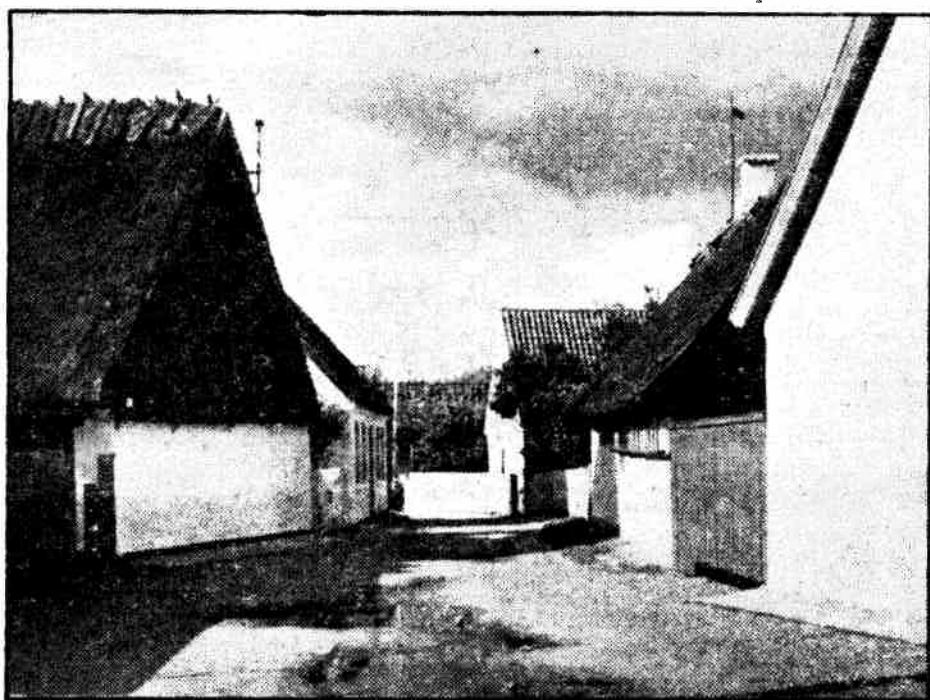
I Slutningen af September var et betydeligt Antal tyske Politisoldater og nye Afdelinger af Gestapo kommet hertil, og den 29. September vendte den daværende Chef for det tyske Polit i Danmark, Brigadeführer Kannstein, tilbage til København efter et Besøg i Berlin. Det blev sagt, at han kom med „forseglede Ordre“, og nu tog Rygterne om en Aktion mod Jøderne paany Fart.

Blandt Jøderne selv steg Nervositeten. Mange var allerede flygtet til Sverige, og nu fulgte flere efter, mens en stadig større Skare forberedte sig derpaa. En Del var blevet anholdt under Flugtforsøg, dels af Tyskerne, dels af det danske Polit, men i alle Tilfælde blev de endnu paa det Tidspunkt overgivet til de danske Myndigheder, som omgaaende løslod dem og sørgede for, at de kunde komme i Sikkerhed.

Det brutale Overfald iværksættes

Overfaldet paa de danske Jøder begyndte sent om Aftenen Fredag den 1. Oktober. Københavnerne havde allerede ved 21-Tiden faaet en uhyggelig Fornemmelse af, at der skulde ske noget særligt, idet Telefonen var blevet afbrudt uden Varsel. Telefonspærningen varede til Kl. godt 1, og i disse Timer gennemførtes den uhyggeligste Menneskejagt, vi forhaabentlig nogen Sinde kommer til at opleve i dette Land. Grundet paa Spærretiden, som endnu

ikke var blevet ophævet efter den 29. August, var det kun faa Københavnerne, der blev Vidne til de ubeskrivelige Scener, som udspliledes rundt om i Hovedstadens Gader, naar tyske Soldater, bistaaet af danske Nazister, førte tavse Mænd, jamrende Kvinder og grædende Børn bort fra

Her har en B. T.-Fotograf taget et Billede af en af Gillelejes gamle, idylliske, krogede Stræder, hvor de lave Huses jævne Beboere gav vore jødiske Landsmænd Husly og skaffede dem i Forbindelse med de Fiskere, som ikke var bange for at løbe en Risiko for Liv og Baad.

deres Hjem ned til de forhadte „Prærievogne“, som kørte bort i Mørket med dem til en uvis Skæbne.

Mange Steder, hvor Beboerne var bragt i Sikkerhed, blev Dørene brutalt slaaet ind og et frygteligt Hærværk blev begaaet med Møbler og andet Indbo. I en Række Tilfælde konstateredes direkte Tyverier, navnlig hvor der havde været danske Vejvisere med. Det skal dog ogsaa siges, at andre Steder, hvor det udelukkende var Tyskere, der indfandt sig, gik de deres Vej uden at foretage sig noget, naar der ikke blev svaret paa deres Ringen. I det hele taget var det aabenbart, at mange Tyskere saboterede denne Aktion mod de danske Jøder. Man hævdede endog, at Dr. Best og andre af de herværende tyske Ledere var Modstandere af den og deltog i Sabotagen. Sikkert ikke af nogen Forkærlighed for Jøderne, men fordi de var klar over, at deres Vanskeligheder i Danmark vilde yderligere øges efter denne Skændselsdaad.

Tyskernes gemene Begrundelse

De bortførte Jøder blev i Løbet af Natten og den tidlige Morgen ført om Bord paa et Par tyske Troppetransportskibe, som i samme Anledning var ført til Københavns Havn. Om Formiddagen stak de til Søs. Mange Københavnerne var søgt ud til Langelinie, hvorfra de med Sorg og Harme fulgte Skibenes Sejlsads . . .

Tyskerne gav officiel Oplysning om det skete gennem følgende Meddelelse, som Lørdag Morgen stod at læse i samtlige københavnske Morgenblade:

De internerede danske Soldater løslades

Officielt meddeles: Efter at Jøderne, som ved deres tysk-fjendtlige Ophidselsesvirksomhed og deres

moralske og materielle Støtte til Terror- og Sabotagehandling, hvilket i væsentlig Grad har bidraget til Skærpelsen af Situationen i Danmark, ved de fra tysk Side truffne Forholdsregler er blevet udskilt af det offentlige Liv og hindret i fortsat at forgifte Atmosfæren, vil der som Opfyldelse af det Ønske, der næres i videre Kredse af den danske Befolkning, i de nærmeste Dage blive paabegyndt Løsladelse af internerede danske Soldater, og Løsladelsen vil finde Sted i det Tempo, der bestemmes af de tekniske Muligheder.

Sammenkædningen af Jødeaktionen og Frigivelsen af de danske Soldater fremkaldte yderligere Forbitrelse i alle danske Kredse, ikke mindst blandt Militæret. Generaløjntant Gørtz sendte straks General von Hanneken en meget skarp Protestskrivelse, hvori der protesteredes mod den Opfattelse, at de danske Soldater ikke kunde have været løsladt, før der var truffet Foranstaltninger mod de danske Jøder.

Som Øverstbefalende for den danske Hær, skrev Generalen, tager jeg paa det bestemteste Afstand fra et saadant Synspunkt, der er uden nogen som helst

de mange gribende og rædselvækkende Tragedier, som var foregaaet blandt en Række Jøder her i Byen og ude omkring i Landet. Hele Familier var blevet udslættet ved Selvmord af Frygt for at falde i de tyske Bøddlers Hænder. Søndag den 3. Oktober fandt man paa Strandvejen Nord for Helsingør en ung jødisk Videnskabsmand fra Hellerup løbende skrigende om paa Vejen. Han blødte af flere Snitsaar i Halsen. I en Badekabine i Nærheden fandt man hans Hustru og to Smaa piger liggende med overskaarede Struber. Han bragtes til Sygehuset i Helsingør, hvor det lykkedes at redde hans Liv. Han fortalte nu, at han og hans Familie havde flakket rundt i Nordsjælland i flere Dage, mens de forgæves havde søgt at faa Skibslejlighed til Sverige. I Fortvivlelse og Desperation havde han og Hustruen besluttet at tage Livet af Børnene og bagefter aflive sig selv. Efter at have faaet Børnene til at sove ved Hjælp af Sovemidler, havde Hustruen taget dem i sine Arme, mens han skar Struben over paa dem. Bagefter havde han aflivet Hustruen paa samme Maade, men da han vilde gøre Ende paa sit eget Liv, havde Kræfterne svigtet ham.

Det lykkedes at faa den uheldige Mand helbredt, hvorefter han blev sendt til Sverige.

I København gik en Dag to jødiske Søstre Arm i Arm mod en Sporvogn ved Kalvebod Brygge og blev begge dræbt.

Og i aflaaede Lejligheder fandt man flere Dage efter Jøderne liggende dræbt i deres Senge af Gas eller Gift. For dem alle gjaldt det, at Rædselen for de tyske Barbarer var stærkere end Døden.

Alle kappedes om at hjælpe Jøderne

De mange store Jødetransporter fra Danmark til Sverige i Efteraaret 1943 er et interessant og fantastisk Kapitel for sig i den tragiske Beretning om Jødeforfølgelsen i Danmark. I flere Uger blev Vandet mellem de to Lande sejlet tyndt af alle mulige Slags Fartøjer, som Nat efter Nat stævnedes ud fra Danmarks mørklagte Strande mod de straalende oplyste svenske Kyster, hvor venlige Hænder stod parat til at hjælpe Medmennesker i Nød.

Kun faa af disse Transporter blev opsnappet af Tyskerne, og det skyldes vi Svenskerne stor Tak for. Ogsaa det officielle Sverige ydede sin Indsats. Den svenske Marine lagde saaledes en tæt Stribe af Orlogsfartøjer langs hele Kysten. De skulde dels komme eventuelle Skibbrudne til Hjælp, dels skræmme de tyske Patruljebaade i Sundet. Begge Dele lykkedes fortræffeligt. Desværre skete der en Del Ulykker, hvorved ad-

Forbindelse med de virkelige Forhold, og jeg tilføjer, at Hærens Mandskab intet Ønske nærer om at opnaa Lettelser, saafremt disse kun lader sig gennemføre paa Bekostning af andre danske Statsborgere.

Viceadmiral Vedel var paa samme Linie. Han meddelte Dr. Best, at Søværnets Officerskorps vilde anse det for ærekrænkende at blive løsladt under disse Forhold.

Desuden strømmede det ind med Protester fra stort set alle danske Kredse, bl. a. Rigsdagen, underskrevet af Formændene for de fem samarbejdende Partier, Biskopperne (oplæst i alle Landets Kirker) alle betydende Lærersorganisationer, en lang Række Ungdomsorganisationer, Københavns Magistrat, Frederiksberg og Gentofte Kommunalbestyrelser, alle de store Erhvervsorganisationer og mange flere.

Ogsaa det officielle Sverige lod høre fra sig. Den svenske Minister i Berlin meddelte den tyske Regering, at man var villig til at give alle danske Jøder et Fristed i Sverige. Tilbudet blev dog blankt afslaaet.

Hvad der ikke kom officielt frem, var

I alle Boglader

PAULINE KOHLER

JEG VAR HITLERS KAMMER JOMFRU

Bringer bl. a. en udførlig Skildring og Billeder af Kvinderne i Hitlers Liv.

Pris Kr. 4,50
1. Oplag 15.000 Eksemplarer
udsolgt fra Forlaget

FORLAGSKOMPAGNIET

Forsikring mod Følgerne af BØRNELAMMELSE

De kan nu — gennem vor nye Specialforsikring — for en meget billig Præmie sikre Deres Barn økonomisk i Tilfælde af Invaliditet efter Børnelammelse. For nogle taa Øre maanedlig kan De skabe en betryggende økonomisk Basis for Barnets Fremtid og specielle Uddannelse, saafremt Ulykken skulde indtræffe.

Endvidere: Daggenge-, Hospital-, Ulykkes- og Sygeforsikring.

Forlang vor Tarif tilsendt.

DEN GENSIDIGE LANDBO-SYGEGFORENING

Vesterbrogade 15 — Købn V — C, 66 59 & 59 74

Rendez-vous 'Broholm'

skillige danske Jøder mistede Livet under Forsøget paa at naa den fielsende svenske Kyst.

Langt de fleste Afrejser foregik fra de nordsjællandske Havne, og desværre lykkedes det Tyskerne at faa fat i en Del Flygtninge her. Det største Kup gjorde Gestapo i Gilleleje. Det var Gestapochefen Juhl fra Helsingør, som gennem en Stikker havde faaet Meddelelse om, at der Tirsdag den 4. Oktober skulde ske en større Afrejse af Jøder fra Gilleleje Havn.

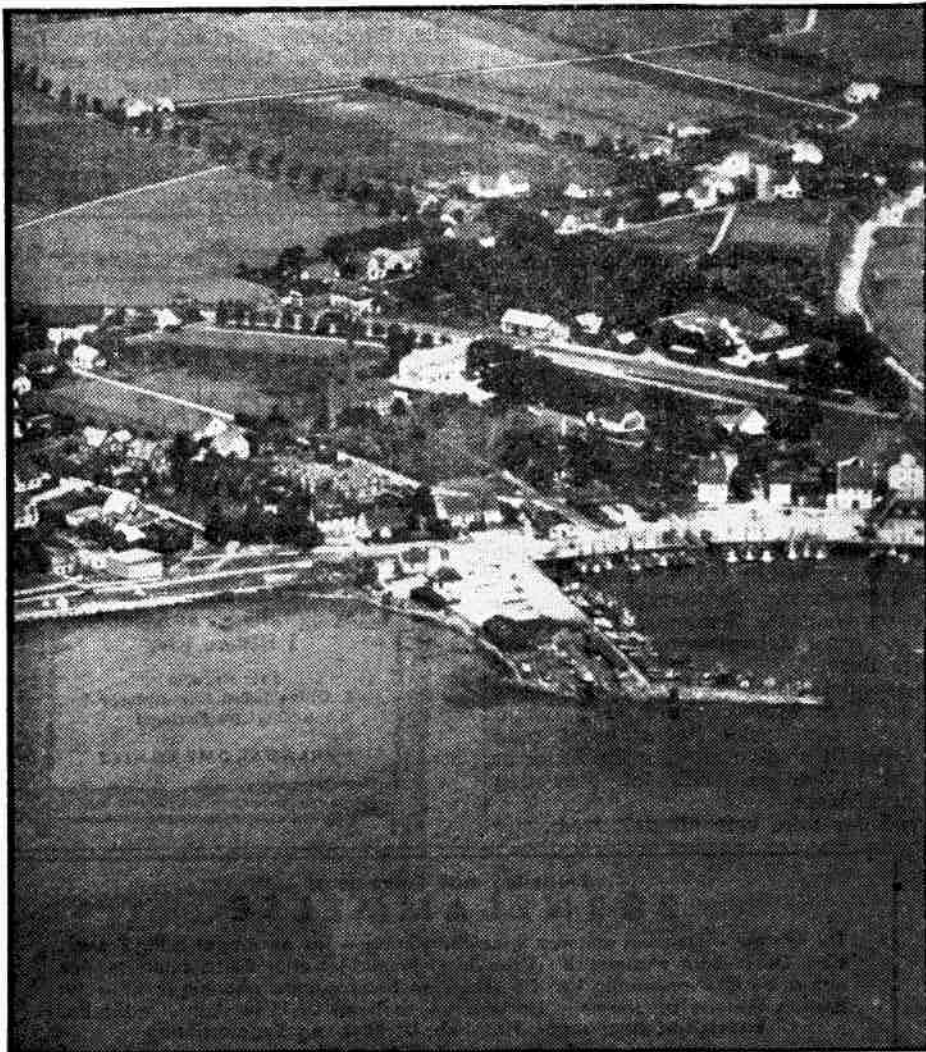
Aftenen før ankom Gestapo til Byen og opsøgte straks Kirken, hvor ca. 100 Jøder havde søgt Tilflugt. De blev alle taget paa nær tre. De to havde søgt Skjul i Orglet, mens den tredje var klatret op i Kirketaarnet, og ingen af disse Steder søgte Gestapo. Det viste sig senere, at det var en Stuepige paa Gilleleje Badehotel, som havde fortalt Juhl om Flygtningene i Kirken. Hun havde gjort det for at faa en tysk Soldat, hun var forelsket i, sendt tilbage fra Fronten. Hun er nu arresteret og har tilstaaet.

Ogsaa fra Stevns foregik en stærk Transport af jødiske Flygtninge. Alle Steder var den lokale Befolkning ivrige Hjælpere, ikke mindst hjælp Politiet til. Iøvrigt kan det uden at forklejne andres Indsats siges, at Politiet og Lægerne gjorde en Indsats, der ikke kan vurderes højt nok. Hundrevis af jødiske Flygtninge blev transporteret ud til Provinshavne i københavnske Politibiler, og Lægerne entrerede med Flytteomnibusser om at køre dem ud til Havnene paa Sjælland. Paa Hospitalerne blev en Mængde Jøder indlagt under falske Navne, indtil man kunde skaffe dem af Sted, og Brandvæsenets og Redningskorpsets Ambulancer kørte en lang Række „Patienture“ med Jøder til og fra Hospitalerne. Ogsaa Københavns Droskebiler sled troligt i det i de mørke Oktoberdage.

Desværre kan det ikke nægtes og skal ikke skjules, at der ogsaa midt i al Opoffrelsen viste sig visse Sjakaler, som ikke undsaar sig for at gøre en Forretning ud af den Nødsituation, som vore jødiske Landsmænd var kommet i. Det var utrolige Summer, der af visse Fiskere og andre Skipper blev forlangt for at sejle. Der er Eksempler paa, at man har forlangt op til 10—12,000 Kr. for hver Person.

Glædeligvis var der ogsaa Fiskere, som forstod, hvad man krævede af dem. I mange Tilfælde har de taget fattige Jøder gratis med, og mange af disse Fiskere maatte senere tilbringe mange Uger i Horserød, foruden at de mistede deres Fartøjer.

En Fisker fra Nordsjælland fortalte

Luftfotografi af Rødvig Havn, hvorfra en stor Del af de jødiske Flygtninge blev afskibet til Sverige. De bragtes herved i Ambulancer, Flytteomnibusser og Politiets store Udrykningsvogne. Ikke en eneste af alle disse Transporter blevet opdaget af Tyskerne eller Stikkere.

mig engang om en Rejse, han havde haft med et lille Hundrede Jøder til Sverige. Det havde været haardt Vejr paa det meste af Turen, og man havde ogsaa haft Besværigheder med et Par tyske Vagtskibe. Da Baaden var naaet ind paa svensk Farvand, havde alle Flygtningene samlet sig paa Dækket og holdt en hebraisk Gudstjeneste.

— Det er noget af det mest gribende, jeg nogen Sinde har været med til, sagde Fiskeren, og det gjorde et saa stærkt Indtryk paa mig, at jeg aldrig kan glemme det. Jeg saa disse Mennesker, hvis Ansigter endnu var præget af de Lidelser, som de sidste Dage havde ført dem igennem, falde paa Knæ paa Skibsdækkets Brædder herude i rum Sø og sende deres Takkebønner mod den graa Efteraarshimmel, mens Taarerne løb ned ad deres Kinder. Først da forstod jeg for Alvor, hvad disse Mennesker havde været ude for — og hvad de var undsluppet!

PETER PETERSEN

Den historisk kendte Herregaard Gjørslev paa Stevns var Opsamlingscentral for en Del af de jødiske Flygtninge. Her fandt de et kærligt og gæstfrit Ly, indtil der blev Skibsløjighed til Sverige, og Godsejer Tesdorpf og Frue var straalende Værter for de jagede Mennesker. En B. T.-Fotograf har taget dette Billede af den gamle Herregaard. I den lave Bygning tilhøjre bor Godsforvalteren, Skovrider Petersen, som ogsaa ydede en stor og fortjenstfuld Indsats i disse mørke Dage.

Sygeplejerskerne faar Boliggodtgørelse

De bor meget „barnligt“ paa Hospitalerne

Alle Sygeplejersker og Vikarassistenter under Københavns Kommune har naaet et af deres største Maal: Boliggodtgørelse. Tidligere har det været saaledes, at kun de Sygeplejersker, der boede udenfor Hospitalet efter dettes Ønske, kunde faa Boliggodtgørelsen, hvorimod de Sygeplejersker, der ønskede at flytte, men som ikke havde Hospitalets Opfordring hertil, ikke kunde faa Godtgørelse. Denne Forskel er nu blevet udjævnet. Paa et Møde i Magistraten vedtoges det efter Hospitalsdirektør Andersens Indstilling at give Boliggodtgørelse til alle Sygeplejersker og Vikarassistenter under Københavns Kommune.

Endelig, siger Formanden

B. T. har i Morges talt med Formanden for Københavns Kommunes Sygeplejersker, Sygeplejerske, Frk. Ragnhild Nielsen, der siger:

— Endelig — endelig kom Vedtagelsen om Udflytte-Tillæg for alle Sygeplejersker. Vi er overmaade glade og taknemlige derfor, og synes selv, vi har naaet et godt Resultat. Det har længe været et stort Ønske at faa Boliggodtgørelsen gennemført for alle Sygeplejerskerne under Københavns Kommune, og nu er det altsaa lykkedes.

— Vil det bevirke, at mange Sygeplejersker vil søge bort fra Hospitalsboligerne?

— Det vil det, men ikke lige med det samme. Boligsituationen opfordrer jo ikke til det, men saa snart Tiderne bliver normale paa dette Felt, vil Sygeplejerskerne i stor Maalestok søge egne Lejligheder. Som Tilfældet er nu, bor Sygeplejerskerne alt for barnligt. Vi er under Formynderskab paa saa at sige alle Felter, og mange — ved jeg — føler sig alt for bundet, idet de saa at sige aldrig kan være alene og hygge sig i egen Lejlighed.

— Hvor mange Sygeplejersker nyder godt nu af den vedtagne Beslutning om Boliggodtgørelse?

— Der er ca. 30 Sygeplejersker i København, som har boet udenfor Hospitalet uden hidtil at faa Boliggodtgørelse. Nu faar de saa det ekstra Tillæg paa 400 Kr., som de øvrige Sygeplejersker har

faaet, naar de har faaet Hospitalets Opfordring til at flytte.

— Men de kan da ikke klare sig for 400 Kr. i Husleje?

— Nej, men dertil kommer saa 1450 Kr., som er lig den Sum, de Sygeplejersker, der bor paa Hospitalerne, faar trukket fra for Kost og Logis i deres Løn. Paa den Maade har Sygeplejerskerne udenfor Hospitalerne 1850 Kr., de skal klare sig for til Kost og Logi, og det er ogsaa for lidt. Derfor føres der stadig Forhandlinger for at faa Grundlønningen sat op.

— Regner man med, at Boliggodtgørelsen efterhaanden vil vinde Indpas Landet over?

— Mon ikke? Jeg tror, Dansk Sygeplejerskab, naar de nu erfarer, at Forhandlingerne er gennemført med Succes her, vil sætte alt ind paa at faa Boliggodtgørelsen gennemført for alle Sygeplejerskers Vedkommende. Det er jo en af vore Kongstanker. *eva.*

Europæisk Transport-Organisation

LONDON, FREDAG

Der er truffet Aftale mellem England, Amerika, Rusland, Frankrig og andre Vestmagter om Dannelsen af en Organisation for Transport i Europa.

Den første Opgave er at forene Kræfterne for at genskabe normale Forhold. Organisationen vil fordele Vesteuropas Transportmidler og bestemme, hvornaar der skal gives Fortrinsret. Aftalen gælder enhver Slags Transportmidler. Udgifterne afholdes af alle Organisationens Medlemmer.

Eftertryk ikke tilladt.

Stem.